

2019

EU DICHTBIJ

Vraag en antwoord uit de decentrale praktijk

 Kenniscentrum Europa decentraal

070 338 1090 | www.europadecentraal.nl | info@europadecentraal.nl

INLEIDING

“Het aanbesteden van opdrachten, het geven van steun aan een lokale ondernemer of het werken aan een circulaire economie. Op bijna elk beleidsterrein van gemeenten, provincies en waterschappen is Europese wet- en regelgeving van toepassing. Kenniscentrum Europa decentraal ontvangt dan ook dagelijks vragen over zeer uiteenlopende thema’s. Deze vragen, die direct uit de praktijk van decentrale overheden komen, publiceren wij met een antwoord van een van onze adviseurs op onze site en in nieuwsbrief de Europese Ster. Deze concrete praktijkcasussen worden veel gelezen, zijn vaak herkenbaar en daardoor goed bruikbaar in de decentrale praktijk.

In deze editie van de EU Dichtbij zijn de 43 Praktijkvragen van 2019 opgenomen. In 2019 werd weer over een verscheidenheid aan onderwerpen gepubliceerd. Praktijkvragen op het terrein van onder andere aanbesteden, Europees recht algemeen, informatiemaatschappij en afval werden het best gelezen. In 2019 werden vanzelfsprekend ook Praktijkvragen over de Brexit opgesteld en ontbraken andere belangwekkende onderwerpen als staatssteun, mededinging, vrij verkeer, Dienstenrichtlijn en duurzaamheid niet. Onderwerpen waar decentrale overheden dagelijks mee bezig zijn in hun praktijk en die de nodige vragen opleveren. Met de wekelijkse Praktijkvraag én met deze EU Dichtbij hoopt Europa decentraal tegemoet te komen aan de informatiebehoefte die bij gemeenten, provincies en waterschappen leeft.”

ANN-MARIE KÜHLER

Plv. bestuurder-directeur/senior jurist
Kenniscentrum Europa decentraal

VRAGEN?

Heeft u vragen naar aanleiding van deze EU Dichtbij 2019 en bent u een medewerker van een gemeente, provincie, waterschap of ministerie?

U kunt dan altijd (kosteloos) contact opnemen met onze adviseurs via onze helpdesk.

HEEFT U EEN VERBETERSUGGESTIE?

De Praktijkvragen in deze EU Dichtbij komen uit 2019. Het kan voorkomen dat de vraag door recente ontwikkelingen inmiddels niet meer geheel actueel is. In dat geval verwijzen we u graag naar de actuele informatie op onze website. Eventuele opmerkingen over de inhoud en suggesties voor aanvullingen zijn van harte welkom op info@europadecentraal.nl.

PRAKTIJKVRAGEN 2019

In onderstaande tabel is weergegeven hoe vaak de verschillende beleidsonderwerpen als Praktijkvraag aan bod zijn gekomen in 2019.

- Aanbestedingen - 9
- Informatiemaatschappij - 6
- Staatssteun - 5
- Diensten van algemeen belang - 2
- Mededinging - 1
- Duurzaamheid, milieu en klimaat - 6
- Dienstenrichtlijn/vrij verkeer - 3
- Europees recht en beleid algemeen - 3
- Regionaal beleid en structuurfondsen - 2
- Brexit - 6

TOP 5 MEEST GELEZEN PRAKTIJKVRAGEN

De onderstaande praktijkvragen zijn de vijf best gelezen vragen van 2019. Deze worden uitgelicht in deze EU Dichtbij.

1. Wanneer kunnen inwoners een beroep doen op de Verordening openbare documenten?
2. Kan een onderhands gegunde opdracht achteraf worden vernietigd bij de rechter?
3. Wat is een BNC-fiche? En hoe komt deze tot stand?
4. Hergebruik afval: wanneer is afval niet langer afval?
5. Waar let de accountant op bij het controleren van de aanbestedingsrechtmatigheid?

FEBRUARI 2019

WANNEER KUNNEN INWONERS EEN BEROEP DOEN OP DE VERORDENING OPENBARE DOCUMENTEN?

Vraag:

"Een inwoner van onze gemeente wil tijdelijk in een andere EU-lidstaat verblijven en dient daarvoor bepaalde openbare documenten te overleggen in de lidstaat van bestemming. Kan deze inwoner hiervoor een beroep doen op de Verordening overlegging openbare documenten?"

Antwoord in het kort:

Ja, vanaf 16 februari 2019 kunnen Unieburgers een beroep doen op de Verordening overlegging openbare documenten. EU-verordeningen bevatten namelijk regels die direct gelden in alle EU-lidstaten. Op basis van de Verordening overlegging openbare documenten kunnen burgers officiële verklaringen van de burgerlijke stand overleggen in een andere EU-lidstaat zonder deze eerst te hoeven laten legaliseren of vertalen. Daarvoor zijn meertalige modelformulieren beschikbaar. Na 16 februari 2019 blijft het mogelijk om beroep te doen op het Apostillevendrag en de CIEC-overeenkomst betreffende de afgifte van meertalige uittreksels uit akten van de burgerlijke stand, die tot de genoemde datum leidend waren.

"Deze Praktijkvraag werd gepubliceerd toen decentrale overheden volop met de voorbereidingen op de Brexit begonnen waren en is daardoor extra relevant. Wanneer de overgangperiode is afgelopen en er geen afspraken zijn gemaakt op het gebied van de legalisatie van officiële documenten, kan het VK namelijk geen gebruik meer maken van de vereenvoudigde EU-regels."

Fabian Wondergem
Adviseur

Vrij verkeer van personen

De Verordening overlegging openbare documenten heeft als doel het vrij verkeer van openbare documenten in de EU te waarborgen en het vrij verkeer van Unieburgers te bevorderen. De verordening zorgt voor een vereenvoudiging van de bestaande administratieve voorschriften voor het overleggen van bepaalde openbare documenten die door autoriteiten van een andere lidstaat zijn afgegeven.

Wat te doen bij een verzoek om overlegging openbare documenten?

Met ingang van 16 februari 2019 kunnen Unieburgers en dus ook inwoners van uw gemeente een beroep doen op de Verordening overlegging openbare documenten. Dit betekent dat als een inwoner van de gemeente daarom vraagt, de gemeente een meertalig modelformulier dient bij te voegen dat is opgesteld in het Nederlands en in één van de talen van het land waar de burger het document wenst over te leggen. Als de ontvangende lidstaat gegronde twijfels heeft bij een document, dan kan die lidstaat contact opnemen met de autoriteit die het document heeft afgegeven (in dit geval uw gemeente), of met een daarvoor aangewezen centrale autoriteit. De gemeente moet in dat geval binnen vijf dagen antwoorden en de centrale autoriteit binnen tien dagen. In uitzonderlijke gevallen kan een nieuwe termijn overeengekomen worden. Voor de communicatie tussen autoriteiten van verschillende landen en het ter beschikking stellen van de voorbeeldmodellen van openbare documenten dient gebruik gemaakt te worden van het Informatiesysteem Interne Markt (IMI).

Op welke documenten is de Verordening van toepassing?

De Verordening overlegging openbare documenten is onder andere van toepassing op openbare documenten die door de autoriteiten van een lidstaat worden afgegeven en waarvan de belangrijkste doelstelling bestaat in het vaststellen van een van de volgende feiten:

- Geboorte
- In leven zijn
- Overlijden
- Naam
- Huwelijk (daaronder begrepen de bevoegdheid om te huwen en de huwelijkse staat)
- Echtscheidingscheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk
- Geregistreerd partnerschap (inclusief de bevoegdheid om een geregistreerd partnerschap aan te gaan en de status van geregistreerd partnerschap)
- Ontbinding van een geregistreerd partnerschap
- Scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van een geregistreerd partnerschap
- Afstamming
- Adoptie
- Woon- en/of verblijfplaats
- Nationaliteit

Daarnaast heeft de verordening betrekking op openbare documenten die voor een persoon worden afgegeven om te staven dat geen sprake is van een strafrechtelijk verleden. Overigens verplicht de verordening lidstaten niet om openbare documenten af te geven die niet op grond van hun nationaal recht bestaan. Verder is de verordening ook van toepassing op vereiste openbare documenten met betrekking tot het uitoefenen van actief en/of passief kiesrecht bij verkiezingen voor het Europees Parlement of gemeenteraadsverkiezingen in de lidstaat waar de aanvrager verblijft. De verordening is in ieder geval niet van toepassing op in een lidstaat afgegeven paspoorten of identiteitskaarten, aangezien deze documenten niet aan legalisatie of een soortgelijke formaliteit zijn onderworpen wanneer zij in een andere lidstaat worden overgelegd. In de Memorie van Toelichting bij de Uitvoeringswet verordening overlegging openbare documenten wordt onder andere behandeld welke documenten wel en welke documenten niet binnen het toepassingsbereik van de verordening vallen.

Gebruik van meertalige modelformulieren

Om mogelijke taalproblemen ten aanzien van de openbare documentatie op te lossen en het verkeer van openbare documenten tussen lidstaten verder te vergemakkelijken, worden meertalige modelformulieren in elk van de officiële talen van de EU-instellingen opgesteld voor openbare documenten. De modelformulieren, waaronder de Nederlandstalige, zijn hier op het e-justitieportaal te vinden. Voor meer informatie over de werking van deze formulieren in Nederland biedt de Memorie van Toelichting bij de Uitvoeringswet verordening overlegging openbare documenten uitkomst.

Systeem van informatie-uitwisseling

De Verordening overlegging openbare documenten bepaalt dat voor het snel en veilig grensoverschrijdend uitwisselen van informatie tussen lidstaten gebruik moet worden gemaakt van een mechanisme dat is gebaseerd op het Informatiesysteem interne markt (IMI). De Commissie moet ervoor zorgen dat het IMI de beveiliging van openbare documenten verzekert en dat het voorziet in een veilige elektronische verzending van deze documenten.

Het IMI-systeem waarmerkt uitgewisselde informatie wanneer deze buiten het systeem wordt geëxporteerd. De autoriteiten van de lidstaten die informatie over openbare documenten uitwisselen, moeten maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de via het IMI uitgewisselde openbare documenten en persoonsgegevens overeenkomstig de IMI-verordening worden verzameld, verwerkt en gebruikt. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de Databeschermingsrichtlijn en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) die sinds 25 mei 2018 toegepast moet worden. U kunt daarover op de website van Europa decentraal meer lezen.

Apostilleverdrag en andere verdragen

Unieburgers konden voor het laten legaliseren van openbare documenten al een beroep doen op het Apostilleverdrag. Een beroep op dit verdrag blijft mogelijk, ook na 16 februari 2019. Op basis van het Apostilleverdrag kan een officiële instantie in het land waar de akte is verkregen het openbare document voorzien van een zogenaamde apostillestempel. Na het plaatsen van een apostillestempel zijn er geen verdere legalisaties van het document nodig. Het document kan dan direct worden gebruikt in het land van bestemming, in dit geval dus in een andere EU-lidstaat waar de inwoner wil gaan verblijven.

Ook worden al documenten van de burgerlijke stand afgegeven op grond van de betrokken overeenkomsten van de Internationale Commissie voor de Burgerlijke Stand (ICBS). Ook deze meertalige formulieren zijn vrijgesteld van legalisatie en kunnen in de toekomst nog steeds worden afgegeven. De Verordening overlegging openbare documenten, en dan met name het hierin vervatte mechanisme voor administratieve samenwerking, is niet op deze documenten van toepassing.

De verordening verhindert niet dat personen gebruik blijven maken van andere systemen die openbare documenten vrijstellen van legalisatie of soortgelijke formaliteiten en die tussen lidstaten van toepassing zijn. Wat het Apostilleverdrag betreft, mag de Verordening overlegging openbare documenten de lidstaten er niet van weerhouden een apostille af te geven indien iemand ervoor kiest daar om te verzoeken. Dus indien een inwoner na 16 februari 2019 een beroep doet op het Apostilleverdrag kan het geapostilleerde document nog steeds gebruikt worden in de lidstaat van bestemming. De ontvangende lidstaat mag geen apostille verlangen wanneer een persoon een in een andere lidstaat afgegeven openbaar document overlegt dat onder de verordening valt.

JANUARI 2019

KAN EEN ONDERHANDS GEGUNDE OPDRACHT ACHTERAF WORDEN VERNIETIGD BIJ DE RECHTER?

Vraag:

"Ons waterschap heeft gehoord dat ondernemers zich in het kader van een Europese aanbestedingsprocedure kunnen beroepen op de Europese rechtsbeschermingsrichtlijnen, waarmee een reeds gesloten overeenkomst door de rechter vernietigd zou kunnen worden. Dit kan onder meer als een overheidsopdracht in strijd met de Europese aanbestedingsrichtlijnen onterecht onderhands is gegund. Klopt dit?"

Antwoord in het kort:

Ja, een reeds gesloten overeenkomst kan door de rechter worden vernietigd wanneer blijkt dat die in strijd met de relevante rechtsbeschermingsrichtlijn tot stand is gekomen. Er zijn twee rechtsbeschermingsrichtlijnen: een voor de klassieke sectoren en een voor de nutssectoren. Deze richtlijnen zijn tegenwoordig in Nederland omgezet in de Aanbestedingswet 2012. Voorheen gebeurde dit via de Wet implementatie rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden (Wira), maar deze is in 2013 komen te vervallen. De Aanbestedingswet bevat drie gronden op basis waarvan een ondernemer de rechter kan verzoeken een als resultaat van een gunningsbeslissing gesloten overeenkomst te vernietigen.

"Een onderhands gegunde opdracht kan door de rechter worden vernietigd indien een aanbestedende dienst de overeenkomst heeft gesloten zonder een aankondiging van de opdracht bekend te maken in het Publicatieblad van de EU terwijl er wel een Europese aanbestedingsplicht gold. Deze vernietigingsgrond is niet van toepassing als de aanbestedende dienst zich vooraf vrijwillig transparant opstelt door in het Publicatieblad direct het voornemen tot gunning bekend te maken en daarna een opschortende termijn in acht te nemen alvorens over te gaan tot het sluiten van de overeenkomst."

Marieke Merkus
juridisch adviseur

Overeenkomst zonder voorafgaande bekendmaking

Eén van die drie vernietigingsgronden in de Aanbestedingswet is dat de aanbestedende dienst zonder voorafgaande bekendmaking van een aankondiging van de opdracht in het Publicatieblad van de EU een overeenkomst heeft gesloten voor een overheidsopdracht. Een dergelijke bekendmaking is namelijk vereist op grond van de aanbestedingsrichtlijnen (art. 4.15 lid 1 aanhef en sub a Aanbestedingswet). Er kan dan sprake zijn van een opdracht die onderhands is gegund, terwijl deze eigenlijk Europees aanbesteed had moeten worden.

Rechtsbeschermingsrichtlijnen

De oorspronkelijke rechtsbeschermingsrichtlijnen zijn Richtlijn 89/665 (Rechtsbeschermingsrichtlijn klassieke sectoren) en Richtlijn 92/13 (Rechtsbeschermingsrichtlijn nutssectoren). Deze zijn in 2010 ingrijpend gewijzigd door Richtlijn 2007/66 (Wijzigingsrichtlijn). Er moet dus worden uitgegaan van de geconsolideerde versies.

Doel richtlijnen

Het doel van de rechtsbeschermingsrichtlijnen is om ondernemingen in alle EU-lidstaten gelijkwaardige juridische garanties te bieden wat betreft hun mogelijkheden om beroep in te stellen tegen beslissingen van een aanbestedende dienst. Daarnaast verplichten de rechtsbeschermingsrichtlijnen lidstaten ertoe snelle en doeltreffende nationale procedures in te voeren voor het instellen van beroep bij schending van de aanbestedingsregels. Deze nationale beroepsprocedures moeten ondernemers in de EU een minimumniveau aan rechtsbescherming bieden.

Onwettige onderhandse gunning

Met de Wijzigingsrichtlijn wilde de Europese Commissie een aantal problemen oplossen die zij met betrekking tot de rechtsbescherming bij aanbesteden had geconstateerd (zie toelichting). Een van die problemen wordt de 'onwettige onderhandse gunning' van overheidsopdrachten genoemd.

Het gaat hierbij om opdrachten die worden gegund zonder voorafgaande bekendmakingsprocedure en oproep tot mededinging, terwijl een dergelijke bekendmaking en oproep wel verplicht zijn op grond van de Europese aanbestedingsrichtlijnen (die tegenwoordig zijn omgezet in de Aanbestedingswet).

Onwettige onderhandse gunning

Met de Wijzigingsrichtlijn wilde de Europese Commissie een aantal problemen oplossen die zij met betrekking tot de rechtsbescherming bij aanbesteden had geconstateerd (zie toelichting). Een van die problemen wordt de 'onwettige onderhandse gunning' van overheidsopdrachten genoemd. Het gaat hierbij om opdrachten die worden gegund zonder voorafgaande bekendmakingsprocedure en oproep tot mededinging, terwijl een dergelijke bekendmaking en oproep wel verplicht zijn op grond van de Europese aanbestedingsrichtlijnen (die tegenwoordig zijn omgezet in de Aanbestedingswet).

Consequentie van onverbindend verklaren door de rechter

Om iets aan dit probleem te doen is in de gewijzigde rechtsbeschermingsrichtlijnen bepaald (specifiek art. 2 quinquies van beide richtlijnen) dat een beroepsinstantie die onafhankelijk is van de aanbestedende dienst (oftewel: de rechter), een overeenkomst die onwettig onderhands is gegund 'onverbindend' moet verklaren. Dat wil zeggen dat een reeds gesloten overeenkomst achteraf zijn geldigheid moet kunnen verliezen als ten onrechte geen Europese aanbestedingsprocedure is doorlopen.

Alsnog Europees aanbesteden

De mogelijkheid dat een overeenkomst achteraf zijn geldigheid verliest is voor aanbestedende diensten afschrikwekkender dan een eventuele schadeclaim van een ondernemer die meent benadeeld te zijn door de onderhandse gunning, is het achterliggende idee van de Europese wetgever. Wordt een overeenkomst achteraf ongeldig verklaard, dan zal een aanbestedende dienst de opdracht immers alsnog Europees moeten aanbesteden en de gehele aanbestedingsprocedure dus moeten doorlopen.

Vorm van onverbindendheid: vernietiging met terugwerkende kracht

De rechtsbeschermingsrichtlijnen laten het aan de lidstaten zelf over welke vorm van onverbindendheid zij kiezen, zolang het gevolg ervan maar is dat een overeenkomst na sluiting nog kan worden aangetast. De Nederlandse wetgever heeft bij implementatie als vorm van onverbindendheid gekozen voor vernietigbaarheid. Dit betekent dat een overeenkomst op verzoek van een benadeelde partij door de rechter kan worden vernietigd. Vernietiging heeft naar Nederlands recht terugwerkende kracht (art. 3:53 lid 1 BW). Het gevolg hiervan is dat de over en weer uitgevoerde verplichtingen van de overeenkomst ongedaan gemaakt moeten worden (art. 6:203 BW). Is dat vanwege de aard van de verplichting niet mogelijk, dan ontstaat een plicht tot waardevergoeding (art. 6:210 BW).

Uitzondering: vrijwillige transparantie vooraf

De Aanbestedingswet biedt aanbestedende diensten de mogelijkheid om te voorkomen dat een overeenkomst die in strijd met de aanbestedingsregels onderhands is gesloten door de rechter wordt vernietigd.

In art. 4.16 lid 1 Aanbestedingswet is namelijk een uitzondering opgenomen op de hierboven besproken vernietigingsgrond (ex ante bekendmaking). Deze vernietigingsgrond is niet van toepassing als de aanbestedende dienst zich vooraf 'vrijwillig transparant' opstelt. Als een aanbestedende dienst van mening is dat een bepaalde opdracht op grond van de Aanbestedingswet niet van tevoren via TenderNed hoeft te worden gepubliceerd en er wordt besloten tot onderhandse gunning, dan kan hij in het Publicatieblad van de EU wel direct zijn voornemen tot gunning bekendmaken.

Na sluiting geen vernietiging mogelijk

Indien na publicatie van dit voornemen de opschortende termijn van minimaal twintig kalenderdagen (de verlengde 'Alcatel-termijn') in acht wordt genomen, dan kan de overeenkomst na sluiting niet meer worden vernietigd. Het idee achter deze uitzondering is dat belanghebbenden door deze geboden transparantie de kans hebben gehad om vóór het sluiten van de overeenkomst beroep in te stellen, zodat de betreffende overeenkomst na sluiting niet langer vernietigbaar hoeft te zijn (Memorie van Toelichting Wira, p. 20).

JUNI 2019

WAT IS EEN BNC-FICHE? EN HOE KOMT DEZE TOT STAND?

Vraag:

"In beraadslagingen in de Tweede Kamer over nieuwe voorstellen van de Europese Commissie wordt vaak verwezen naar zogenaamde BNC-fiches. Wat zijn BNC-fiches en hoe komen deze tot stand?"

Antwoord in het kort:

Een BNC-fiche wordt opgesteld door de interdepartementale werkgroep ter 'Beoordeling van Nieuwe Commissievoorstellen' (BNC) en geeft een korte samenvatting van nieuwe (beleids)voorstellen van de Europese Commissie en de mogelijke gevolgen hiervan voor de Nederlandse praktijk.

Belang BNC-fiches voor decentrale overheden

Het proces van vaststelling van BNC-fiches biedt decentrale overheden via de koepelverenigingen, die deel uit maken van de werkgroep BNC, een eerste mogelijkheid om invloed uit te oefenen op het Nederlands standpunt ten aanzien van nieuwe voorstellen van de Europese Commissie. Daarnaast bieden gepubliceerde BNC-fiches voor decentrale overheden een nuttig overzicht en inzicht in de mogelijke (decentrale) gevolgen van nieuwe Commissievoorstellen en de Nederlandse inzet in Brussel ten aanzien hiervan.

"BNC- fiches van het Rijk vatten nieuwe (beleids)voorstellen van de Europese Commissie samen en schatten de mogelijke gevolgen hiervan in voor de Nederlandse praktijk. Doordat fiches worden gepubliceerd zijn ze een nuttig instrument voor decentrale overheden om in te schatten wat de mogelijk impact zal zijn van nieuwe Europese initiatieven en het krachtenveld tijdens de besluitvormingsfase."

David Schutrups
Adviseur

Interdepartementale werkgroep ter 'Beoordeling van Nieuwe Commissievoorstellen'

De Interdepartementale werkgroep ter 'Beoordeling van Nieuwe Commissievoorstellen' (BNC) komt wekelijks bijeen om alle nieuwe voorstellen voor beleid en wet- en regelgeving van de Europese Commissie te bespreken. De BNC-werkgroep wordt voorgezeten door het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ). Naast vertegenwoordigers van de ministeries zijn ook de koepelverenigingen van de decentrale overheden, de VNG, het IPO en de UvW, vertegenwoordigd in deze werkgroep. Nieuwe voorstellen van de Commissie worden meestal dagelijks door het ministerie van BZ verstuurd naar leden van de werkgroep BNC in voorbereiding op het wekelijks BNC-overleg. De voornaamste taak van de interdepartementale werkgroep is het signaleren en het inschatten van de gevolgen van nieuwe voorstellen van de Europese Commissie. Wanneer deze voorstellen dermate relevant zijn voor Nederland zal door de werkgroep een zogenaamd BNC-fiche worden geschreven.

Het BNC-fiche

Het schrijven van een BNC-fiche ten aanzien van nieuwe Commissievoorstellen dient vier doelen, namelijk:

- het vroegtijdig inschatten van de mogelijke consequenties;
- het bepalen van de mate van betrokkenheid en verantwoordelijkheden van de departementen, en eventueel de decentrale overheden;
- het opstellen van een eerste opmaat naar een Nederlands oordeel en standpunt;
- het informeren van de Eerste en Tweede Kamer.

Een belangrijk onderdeel van het BNC-fiche is een samenvatting van het Commissievoorstel of -voornemen en de mogelijke financiële, juridische en beleidsmatige consequenties hiervan voor Nederland, de EU en ontwikkelingslanden. Wanneer dit van toepassing is, worden in het fiche ook de mogelijke gevolgen voor decentrale overheden in kaart gebracht. Naast deze beschrijvende samenvatting wordt in het BNC-fiche ook een Nederlandse beoordeling van het Commissievoorstel of voornemen opgenomen.

Zo wordt in het fiche onder andere getoetst op de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. Dit betekent dat wordt gekeken of het nieuwe voornemen van de Commissie om op EU-niveau op te treden daadwerkelijk noodzakelijk is, en of de vorm en inhoud van het voorstel niet verder gaan dan benodigd is om de doelstellingen van het voorstel te bereiken. Aanvullend op deze beoordeling wordt in het BNC-fiche een aanzet gedaan voor het Nederlandse standpunt en optreden in toekomstige onderhandelingen over het Commissievoorstel in Brussel.

Proces van vaststelling en vervolg

Wanneer een nieuw Commissievoorstel of voornemen van belang gaat zijn voor Nederland, wordt een eerstverantwoordelijk ministerie aangewezen die als penvoerder zal optreden bij het opstellen van een concept-BNC-fiche. Over het algemeen is het ministerie dat penvoerder is voor het fiche ook verantwoordelijk voor de toekomstige onderhandelingen over het Commissievoorstel in Brussel en voor de verdere implementatie na afronding van de Europese besluitvorming. Bij het opstellen van conceptfiche zal de penvoerder niet alleen het nieuwe Commissievoorstel moeten samenvatten en de gevolgen inschatten, maar zal ook interdepartementaal afstemmen over het Nederlands standpunt hieromtrent.

Vaststelling in de ministerraad en publicatie

Wanneer het conceptfiche is opgesteld zal deze worden besproken in de werkgroep BNC en zal na vaststelling worden toegezonden aan de Coördinatie Commissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen (CoCo). De CoCo is verantwoordelijk voor het voorbereiden van besluitvorming in de ministerraad ten aanzien van EU-dossiers. Binnen de CoCo wordt het Nederlands standpunt ten aanzien van het nieuw Commissievoorstel of voornemen wederom interdepartementaal afgestemd. Hierna zal in de ministerraad de in de BNC-werkgroep overeengekomen fiche definitief worden vastgesteld. Daarna wordt het BNC-fiche in een beknopte versie verstuurd naar de Eerste en Tweede Kamer én de Nederlandse leden van het Europees Parlement. De vastgestelde fiches worden gepubliceerd via www.overheid.nl.

HERGEBRUIK AFVAL: WANNEER IS AFVAL NIET LANGER AFVAL?

Vraag:

“Onze gemeente streeft ernaar om in het kader van de circulaire economie meer afvalstoffen in de lokale afvalverwerking te hergebruiken. Er zijn echter strikte Europeesrechtelijke kaders omtrent afvalverwerking, die hergebruik niet altijd mogelijk maken. Met welke Europese regels omtrent milieu en afvalstoffenbeheer moet rekening worden gehouden bij het hergebruik van afvalstoffen?”

Antwoord in het kort:

Bij het hergebruik van afval is het met name van belang rekening te houden met de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen uit 2008. De Kaderrichtlijn biedt een raamwerk waarin bepaalde stoffen of voorwerpen beschouwd worden als afval of einde-afval. De status einde-afval maakt hergebruik van stoffen of voorwerpen eenvoudiger. In 2018 is de Kaderrichtlijn gewijzigd waarmee ook de einde-afvalregels zijn aangepast.

"Het bevorderen van de circulaire economie is een van de prioriteiten van de Europese Commissie en speelt een belangrijke rol in de Europese Green Deal. Om een circulaire economie mogelijk te maken is het van belang dat we de transitie maken van van afval naar secundaire grondstoffen. In deze Praktijkvraag wordt toegelicht welke Europese regels gelden voor decentrale overheden die hun afval willen hergebruiken en recyclen."

Jos Pees
Adviseur

Actieplan circulaire economie: maak de cirkel rond

De Europese Commissie heeft in december 2015 een ambitieus actieplan omtrent de circulaire economie aangenomen, genaamd 'Maak de cirkel rond'. Met dit actieplan beoogt de Commissie de overgang naar een circulaire economie binnen de EU te bevorderen. Een circulaire economie kan onder meer bijdragen aan het voorkomen van schaarste van hulpbronnen en instabiele grondstofprijzen. Bijvoorbeeld door afvalstoffen zo veel mogelijk te hergebruiken als grondstoffen voor nieuwe producten. Met name gemeenten hebben een grote rol bij het afvalbeheer. Zij kunnen binnen de kaders van de landelijke en Europese regels hun eigen afvalbeleid ontwikkelen. Zij kunnen dan ook een substantiële bijdrage leveren aan het realiseren van een circulaire economie. Voordat bruikbare grondstoffen uit afval kunnen worden gewonnen en hergebruikt, is het belangrijk rekening te houden met een aantal relevante Europeesrechtelijke kaders. Binnen deze kaders is het mogelijk, onder voorwaarden, om afvalstoffen te beschouwen als zogenaamd einde-afval- (end-of-waste), waardoor deze eenvoudig kunnen worden hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten. Deze einde-afvalregels zijn recentelijk gewijzigd door de herziening van de voornaamste Europese afvalrichtlijnen in 2018 en moeten voor 5 juli 2020 geïmplementeerd worden.

De Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen

Een van de belangrijke Europeesrechtelijke kaders als het om afvalstoffen gaat, is de Kaderrichtlijn afvalstoffen uit 2008, die is herzien in 2018. Deze Kaderrichtlijn heeft tot doel om het milieu en de menselijke gezondheid te beschermen door middel van:

- preventie of beperking van de negatieve gevolgen van de productie en het beheer van afvalstoffen;
- de beperking van de gevolgen van het gebruik van hulpbronnen;
- het efficiënter gebruiken van hulpbronnen;
- het bijdragen aan de realisatie van een Europese circulaire economie.

Deze richtlijn is ook van toepassing op decentrale overheden die zich (zoals de gemeente in deze Praktijkvraag) bezighouden met afvalbeheer.

Het begrip 'afval' in de Kaderrichtlijn afvalstoffen

De Kaderrichtlijn vormt een raamwerk waaruit duidelijk wordt wanneer een stof of voorwerp beschouwd moet worden als afvalstof. Dit is belangrijk, omdat specifieke regels en vergunningsprocedures gelden voor de verwerking, het vervoer en verdere toepassing wanneer er sprake is van een afvalstof. Deze regels zijn (in het verlengde van de Europese KRA) vastgelegd in de Nederlandse Wet milieubeheer en het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP). Zo kan een afvalstof niet zonder meer hergebruikt worden als nieuwe grondstof, omdat de Wet Milieubeheer dit kan verbieden of strenge voorwaarden kan stellen aan hergebruik. Een concreet voorbeeld hiervan is het hergebruik van biomassa. Wanneer biomassa is te kwalificeren als afval, dan kan dit niet zonder vergunning gebruikt worden als biobrandstof. Biomassa dat binnen de Kaderrichtlijn niet als afval wordt beschouwd, kan wel zonder vergunning worden gebruikt als biobrandstof. De Kaderrichtlijn definieert een afvalstof breed en beschouwt 'elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen' (art 3 lid 1) als een afvalstof. Er zijn echter een aantal uitzonderingen waardoor een stof of voorwerp niet binnen het toepassingsbereik van de Kaderrichtlijn valt. Ook zijn er mogelijkheden waardoor een stof of voorwerp niet (meer) als afvalstof kan worden beschouwd.

Afvalstoffen buiten toepassingsgebied Kaderrichtlijn afvalstoffen

Niet van toepassing

Er zijn een aantal stoffen en voorwerpen die buiten het toepassingsbereik van de richtlijn vallen. Voorbeelden hiervan zijn niet-verontreinigde grond en niet-gevaarlijk materiaal afkomstig uit de land- of bosbouw. Artikel 2 lid 1 van de Kaderrichtlijn somt deze stoffen of voorwerpen op.

Uitgesloten

Tevens zijn er diverse stoffen en voorwerpen uitgesloten van het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn. Dit zijn stoffen en voorwerpen die vallen onder het toepassingsbereik van andere relevante Europese regels die ook voorschriften geven over afvalbeheer en mogelijk hergebruik. Dit zijn bijvoorbeeld: afvalwater, kadavers van dieren die niet door slachting zijn gestorven en afvalstoffen die ontstaan bij het winnen van delfstoffen. Dierlijke bijproducten worden bijvoorbeeld uitgesloten van de Kaderrichtlijn, omdat regulering van dit type stoffen al is vastgelegd in de Dierlijke Bijproducten Verordening (EG) nr. 1069/2009. Artikel 2 lid 2 van de Kaderrichtlijn somt de stoffen of voorwerpen op waarvoor specifieke Europese regelgeving bestaat.

Afvalstoffen binnen het toepassingsgebied

Kaderrichtlijn afvalstoffen maar géén afvalstof
Het is ook mogelijk dat een bepaalde stof wel binnen het toepasgebied van de Kaderrichtlijn valt, maar een aparte categorie bijproduct betreft en daarom niet als afvalstof binnen de Kaderrichtlijn wordt gezien.

Bijproduct

Wanneer een stof of voorwerp wél binnen het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn valt en kan worden gekwalificeerd als bijproduct van een productieproces, dan is er géén sprake van een afvalstof in de zin van de Kaderrichtlijn. De Kaderrichtlijn verbindt in artikel 5 de volgende cumulatieve voorwaarden aan de kwalificatie bijproduct:

- het is zeker dat de stof of het voorwerp zal worden gebruikt;
- de stof of het voorwerp kan onmiddellijk worden gebruikt zonder verder behandeling;
- de stof of het voorwerp wordt geproduceerd als onderdeel van een productieproces;
- het gebruik van de stof of het voorwerp voldoet aan alle voorschriften inzake producten, milieu en gezondheidsbescherming.

De Europese Commissie heeft de mogelijkheid nadere criteria op te stellen om bepaalde reststoffen of voorwerpen te kwalificeren als bijproduct op basis van deze voorwaarden. Dit was op grond van de richtlijn uit 2008 nog niet gebeurd. Naar aanleiding van de wijziging van de Kaderrichtlijn in 2018 is bepaald dat lidstaten vanaf 5 juli 2020 (de inwerkingtredingsdatum van de herziene KRI) passende maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat bijproducten niet als afvalstof worden beschouwd.

De Rijksoverheid heeft inmiddels verdere kwalificatiecriteria voor bijproducten opgesteld door middel van een ministeriële regeling.

Einde-afval

Wanneer een stof of voorwerp binnen het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn valt én kan worden gekwalificeerd als afvalstof, dan is het in bepaalde gevallen toch nog mogelijk om deze niet langer als afvalstof in de zin van de Kaderrichtlijn te beschouwen. Dit kan wanneer een afvalstof een zogenaamde 'behandeling voor nuttige toepassing' heeft ondergaan én voldoet aan criteria opgesteld door de Commissie. Deze criteria kunnen verschillen per afvalstof (art. 6 lid 1 Kaderrichtlijn). Ze zijn opgesteld met inachtneming van de volgende voorwaarden:

- de stof of het voorwerp is bestemd om te worden gebruikt voor specifieke doelen;
- er bestaat een markt of er is vraag naar de stof of het voorwerp;
- de stof of het voorwerp voldoet aan de technische voorschriften, geldende wetgeving en normen van de beoogde specifieke doelen;
- het gebruik van de stof of het voorwerp heeft algeheel geen ongunstige consequenties voor het milieu of de menselijke gezondheid.

Vanaf de inwerkingtreding van de recente wijziging van de Kaderrichtlijn (5 juli 2020) moeten lidstaten passende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat afval dat een behandeling voor nuttige toepassing heeft ondergaan, zoals bijvoorbeeld recycling, niet langer wordt beschouwd als afval. Hierbij moet uiteraard wel voldaan worden aan de bovengenoemde voorwaarden.

Einde-afvalcriteria

Afvalstoffen met criteria opgesteld door de Commissie

De achterliggende gedachte bij het einde-afval principe is dat het recyclen en hergebruiken van afvalstoffen bijdraagt aan een circulaire economie waarbij een verspilling van grondstoffen wordt beperkt. De Europese einde-afvalcriteria moeten erop toezien dat het milieu en de menselijke gezondheid beschermd worden en dat er op een circulaire manier wordt omgegaan met grondstoffen. Deze vereisten hebben betrekking op:

- toegestaan afvalmateriaal;
- toegelaten verwerkingsprocessen en -technieken;
- kwaliteitscriteria voor einde-afvalmaterialen gebaseerd op de toepasselijke productnormen en eventueel grenswaarden voor verontreinigende stoffen;

- vereisten voor beheerssystemen (kwaliteitscontrole, interne controle en accreditatie);
- een vereiste inzake een conformiteitsverklaring.

De Commissie heeft einde-afvalcriteria opgesteld voor: ijzer-, staal- en aluminiumschroot (Verordening (EU) nr. 333/2011), kringloopglas (Verordening (EU) nr. 1179/2012) en koperschroot (Verordening (EU) nr. 715/2013). Ook worden er einde-afvalcriteria overwogen voor granulaten, papier, banden en textiel. Verder is bepaald dat regels inzake einde-afval kunnen worden vastgelegd in productspecifieke wetgeving. Zo zijn er in 2019 einde-afval regels voor bemestingsproducten opgenomen in Verordening (EU) 2019/1009.

Einde-afvalstoffen opgesteld door lidstaten

Voor andere afvalstoffen waarvoor de Commissie nog geen specifieke einde-afvalcriteria heeft opgesteld, biedt de Kaderrichtlijn in artikel 6 lid 3 de mogelijkheid voor lidstaten om zelf op nationaal niveau criteria op te stellen. Dit betekent dat het bijvoorbeeld mogelijk is dat een afvalstof na behandeling voor nuttige toepassing wel door lidstaat X wordt erkend als einde-afval maar niet in lidstaat Y. Nederland heeft dit vastgesteld in artikel 1.1 lid 6 Wet milieubeheer. Er zijn tot nu toe alleen voor steenachtige afvalstoffen in korrelvorm specifieke -einde-afval criteria opgesteld. (Regeling nr. IENM/BSK-2015/18222).

Einde-afvalstoffen zonder opgestelde criteria

Alle andere afvalstoffen kunnen mogelijk toch nog als einde-afval worden beschouwd ingevolge artikel 6 lid 4 van de Kaderrichtlijn. Een lidstaat kan namelijk op het moment dat er geen criteria op EU of nationaal niveau zijn opgesteld per geval besluiten dat bepaalde afvalstoffen niet langer afval zijn. Deze (nationale) besluiten moeten uiteraard wel in overeenstemming zijn met de hierboven opgesomde voorwaarden en vereisten. Ten slotte is het van belang te vermelden dat de rechtspersoon die een einde-afvalmateriaal voor de eerste maal gebruikt of in de handel brengt nadat het geen afval meer is erop moet toezien dat het materiaal aan de geldende chemische en productwetgeving voldoet, ingevolge artikel 6 lid 5 van de Kaderrichtlijn. Uiteraard moet dan wel eerst zijn voldaan aan de eerder genoemde voorwaarden voor het kwalificeren als 'einde-afval' uit artikel 6 lid 1 van de Kaderrichtlijn. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu biedt een webtoets aan waarmee – ook door decentrale overheden – een indicatie kan worden verkregen of een stof of voorwerp moet worden beschouwd als afvalstof of mogelijk als einde-afval binnen de Kaderrichtlijn Afvalstoffen.

SEPTEMBER 2019

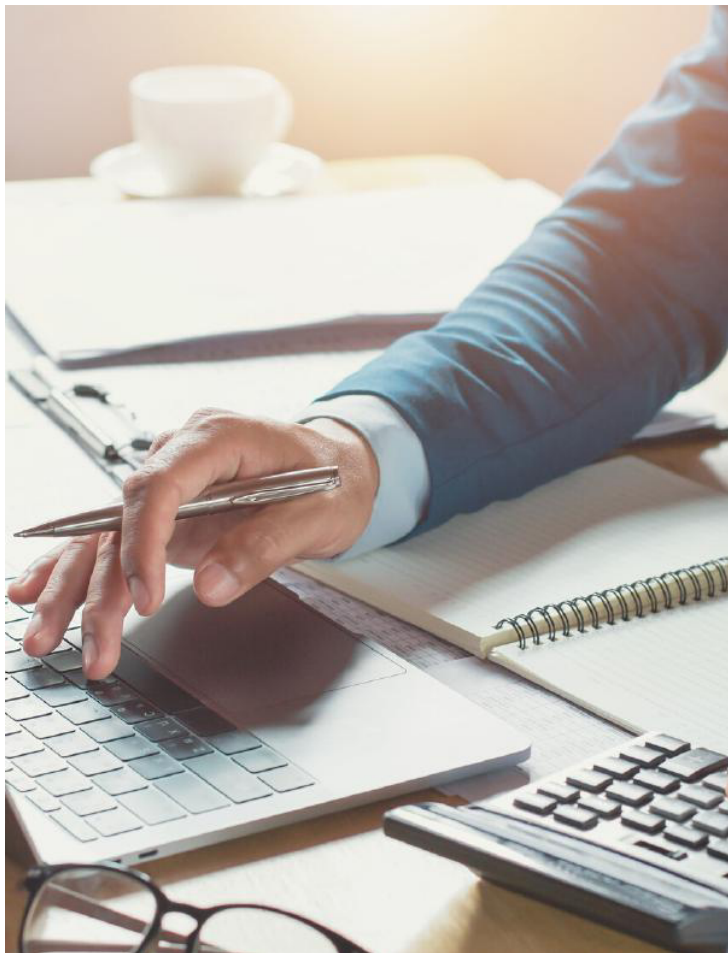
WAAR LET DE ACCOUNTANT OP BIJ HET CONTROLEREN VAN DE AANBESTEDINGSRECHTMATIGHEID?

Vraag:

“Onze gemeente krijgt elk jaar de accountant op bezoek om de financiële stukken van de gemeente te controleren. Hierbij wordt ook gekeken naar de financiële transacties met betrekking tot inkoop en aanbesteden. Wat zijn veel voorkomende valkuilen en wat kan de gemeente doen om een goedkeurende controleverklaring van de accountant te krijgen voor het aspect aanbestedingsrechtmatigheid?”

Antwoord in het kort:

Er zijn verschillende valkuilen als het gaat om aanbestedingsrechtmatigheid. Dit kan tot gevolg hebben dat de accountant bij de jaarlijkse controle een anders dan goedkeurende verklaring afgeeft. Om dergelijke misstappen en de (politieke) consequenties daarvan te voorkomen, is het vooral belangrijk dat het inkoop- en aanbestedingsproces zorgvuldig gedocumenteerd wordt, zodat gemeenten achteraf in staat zijn om de rechtmatigheid van de aanbesteding en hun keuzes terdege te motiveren.

“Onrechtmatige handelingen met betrekking tot (Europese) aanbestedingen vormen de grootste reden voor het uitblijven van een goedkeurende accountantsverklaring. Benieuwd waar de accountant op let bij het beoordelen van de aanbestedingsrechtmatigheid, welke fouten volgens de account het meest gemaakt worden en wat uw organisatie kan doen om een beperkende of afkeurende accountantsverklaring te vermijden? Lees dan deze Praktijkvraag.”

Marieke Merkus
juridisch adviseur

Valkuilen

Elk jaar neemt een externe accountant de financiën van de gemeente door om een controleverklaring inzake getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening of andere financiële overzichten te verstrekken. De controle op aanbestedingsrechtmatigheid omvat een formele controle op de vereisten die volgen uit de geldende aanbestedingswetgeving en een materiële controle op de inhoudelijke keuzes en ingenomen posities tijdens het inkoop- en aanbestedingsproces. In de praktijk blijkt dat er een vijftal punten is waarop gemeenten vaak de fout in gaan met betrekking tot (Europees) aanbesteden:

- De keuze voor de juiste aanbestedingsprocedure (nationaal of Europees)
- Het verlengen van contracten
- De inhuur van personeel en derden
- De interne beheersing van het inkoopbeleid
- De inkoop van ICT

In deze Praktijkvraag lichten we deze valkuilen verder toe en geven we aan waar de gemeente op moet letten. Voorts wordt gemeenten aangeraden om kennis te nemen van de SDO-notitie Uitvoering van de controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij de jaarrekeningcontrole van decentrale overheden, die inzicht biedt in de werkwijze van accountants.

De keuze voor de juiste aanbestedingsprocedure

Het ontvangen van een anders dan goedkeurende verklaring is vaak het gevolg van het ten onrechte niet Europees aanbesteden van overheidsopdrachten met een waarde boven de Europese drempelbedragen. Voor een accountant is het relatief eenvoudig om aan de hand van de geraamde waarde van een opdracht na te gaan of de opdracht op de juiste wijze (d.w.z. nationaal of Europees) is aanbesteed. Daarbij kunnen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- De drempelwaarde is exclusief btw;
- Alle mogelijke opties en verleningen moeten in de geraamde waarde worden betrokken;
- Voor overheidsopdrachten voor bepaalde tijd geldt: de maandelijkse last x looptijd. Voor overheidsopdrachten voor onbepaalde tijd geldt: de maandelijkse last x 48 maanden.

Gemeenten doen er goed aan om bij voorgenomen aankopen gelijksoortige transacties aan de voorkant te bundelen en af te zetten tegen de aanbestedingsregels, zodat gefundeerd voor de juiste procedure wordt gekozen.

Het verlengen van contracten

Een veelgemaakte fout omtrent het verlengen van contracten is dat de (stilzwijgende) verlenging niet is opgenomen in de aanvankelijke overeenkomst en niet is meegenomen bij de raming van de opdrachtwaarde. Artikel 2.15 lid 2 Aanbestedingswet 2012 (waarmee artikel 5 lid 1 richtlijn 2014/24 is geïmplementeerd) bepaalt dat er reeds bij het ramen van de waarde van de voorgenomen opdracht rekening dient te worden gehouden met eventuele verlengingen. De mogelijkheid tot verlenging van een contract kan ertoe leiden dat de waarde boven de Europese drempelbedragen uitkomt. Daarnaast kan het de opdracht interessant maken voor partijen die zich zonder verlenging wellicht niet hadden ingeschreven. Om de waarde van het contract zo specifiek mogelijk te ramen moeten de mogelijkheden tot verlenging in de aanbestedingsstukken worden opgenomen. Ook de accountant kijkt bij een verlenging of deze in lijn is met de contractuele bepalingen.

De aanbestedingsrichtlijnen en de Aanbestedingswet stellen geen specifieke eisen aan de duur van een contract of verlenging, met uitzondering van raamovereenkomsten, die maximaal vier jaar mogen duren. Aanbestedende diensten moeten zich echter wel bewust zijn van het feit dat langdurige contracten (zeker indien hierbij de facto sprake is van onbepaalde tijd) kunnen leiden tot het onrechtmatig lang van de markt houden van opdrachten. Wanneer dit leidt tot een beperking van de concurrentie is dit in strijd met het aanbestedingsrecht.

De inhuur van personeel en derden

Op de inhuur van personeel en derden is tegenwoordig doorgaans het volledige aanbestedingsregime van toepassing. Voorheen konden deze diensten worden gekwalificeerd als 'IIB-dienst'. Dit waren diensten waarbij een grensoverschrijdend belang zeer onwaarschijnlijk werd geacht, zodat er aparte, minder strenge, aanbestedingsregels van toepassing waren. Het komt nog steeds voor dat (afdelingen van) gemeenten de inhuur van personeel als IIB-dienst behandelen.

De categorie IIB-diensten is met de komst van de nieuwe aanbestedingsrichtlijnen uit 2014 echter opgeheven. Het plaatsen van personeel of het ter beschikking stellen van personeel is nu onderhevig aan de gewone aanbestedingsregels.

De accountant kijkt er uitdrukkelijk naar of gemeenten onterecht van de uitzondering van de voormalige IIB-diensten gebruik maken, en of de reguliere Europese drempelbedragen voor het bepalen van de Europese aanbestedingsplicht in acht worden genomen. Om de rechtmatigheid van het aanbesteden van personeelsdiensten te waarborgen, zouden gemeenten een raamovereenkomst kunnen aanbesteden voor periodiek terugkerende personeelsdiensten. Ook het gebruik van een integraal platform kan meer grip geven op de rechtmatigheid.

De interne beheersing van het inkoopbeleid

Bij het controleren van de jaarstukken door de accountant komt het regelmatig voor dat documentatie van aanbestedingen niet op orde is of dat de uitvoering van contracten niet voldoende wordt gemonitord. Gemeenten moeten zorgen voor een volledig inzicht in bestedingen, contracten, looptijden en contractafspraken. Accountants zien graag dat gemeenten een eigen inkoopbeleid hebben, daaraan vasthouden en duidelijk documenteren over eventuele keuzes die van dat beleid afwijken. Daarbij dient vooral goed te worden gemotiveerd dat een dergelijke afwijking proportioneel is.

De inkoop van ICT

Wanneer er fouten worden gemaakt bij het niet aanbesteden of onrechtmatig verlengen van contracten heeft dit vaak betrekking op ICT-contracten. Dit heeft geregeld te maken met (een onterecht beroep op) het probleem van een zogenoemde vendor lock in. In dat geval is er een zittende ICT-leverancier die ervoor zorgt dat geen andere leverancier kan aansluiten op de reeds bestaande systemen. Het is dus verleidelijk voor de aanbestedende dienst om nieuwe ICT-contracten direct – zonder aanbestedingsprocedure – aan de zittende leverancier te gunnen. Dit is doorgaans echter niet in lijn met de aanbestedingsregels, zoals de hierboven beschreven regels over verlengingen.

Ondanks dat dit nogal wat voeten in de aarde kan hebben, rust op gemeenten de verplichting om contracten die reeds lange tijd lopen en niet zijn gestart met een aanbesteding of herhaaldelijk (onrechtmatig) worden verlengd alsnog in de markt te zetten. Accountants kunnen een gemeente bovendien vragen om te laten zien welke maatregelen er zijn genomen om een vendor lock in te voorkomen. Het is van belang om hier bij het inrichten van de opdracht rekening mee te houden.

OVERZICHT PRAKTIJKVRAGEN 2019

Hieronder vindt u een overzicht van alle 43 praktijkvragen per onderwerp.

Aanbesteden

- [Kan een onderhands gegunde opdracht achteraf worden vernietigd bij de rechter?](#) 24 januari
- [Wat zijn de aandachtspunten bij het gebruik van het innovatiepartnerschap als aanbestedingsprocedure?](#) 4 februari
- [Welke procedurevoorschriften gelden bij de aanbesteding van concessieovereenkomsten voor werken?](#) 1 juli
- [Kunnen samenwerkende gemeenten een alleenrecht verlenen aan een ICT-bedrijf?](#) 8 juli
- [Waar let de accountant op bij het controleren van de aanbestedingsrechtmatigheid?](#) 16 september
- [De praktische toepassing van het Beter Aanbesteden-evaluatieformulier.](#) 30 september
- [Moet onze gemeente de waarde van eerder aangeschafte rioolbuizen meetellen voor het bepalen van de waarde van de huidige opdracht voor rioolwerkzaamheden?](#) 28 oktober
- [Bestaan er Europese verplichtingen voor het bewaren van aanbestedingsstukken?](#) 18 november
- [Telt een meerjarig contract dat onterecht niet Europees is aanbesteed in het volgende verslagjaar nogmaals mee als fout bij de accountantscontrole?](#) 9 december

Informatiemaatschappij

- [Wanneer is een organisatie een 'overheidsinstantie' en moet deze een Functionaris voor de Gegevensbescherming aanstellen?](#) 21 januari
- [Wat is het IMI en hoe maken decentrale overheden gebruik van dit systeem?](#) 23 april
- [Valt een overheidsbedrijf onder de richtlijn hergebruik overheidsinformatie?](#) 13 mei
- [Hoe zorgen we ervoor dat onze overheidswebsite en intranetomgeving voldoen aan de Europese toegankelijkheidsrichtlijn?](#) 11 juni
- [Wat betekent de nieuwe ePrivacy-verordening voor decentrale overheden?](#) 9 september
- [Wat kan de EU voor onze overheidsorganisatie betekenen op het gebied van cyberveiligheid?](#) 23 september

Staatssteun

- [Welke voorwaarden stelt de AVG aan de publicatieplicht van beschikkingen op grond van de staatssteunregels?](#) 11 maart
- [Waar moet u op letten bij het gebruik van de de-minimisverordening als u steun wilt verlenen?](#) 25 maart
- [Bestaat er een risico op staatssteun bij openbare infrastructuurprojecten in PPS-verband?](#) 1 april
- [Steun aan een landbouwbedrijf: toepassing van de reguliere de-minimisverordening of de landbouw de-minimisverordening?](#) 4 november
- [Hoe kunnen we eenvoudig het staatssteundeel van een lening bepalen?](#) 12 november

Diensten van algemeen economisch belang (DAEB)

- [Hoe moet een DAEB \(bij toepassing van het DAEB-vrijstellingsbesluit\) worden aangewezen?](#) 24 juni
- [\(Hoe\) kan de DAEB-de-minimisverordening \(nog\) worden toegepast?](#) 28 januari

Mededinging

- [Kan een gemeente participeren in de aanleg van een zonne\(panelen\)park zonder de mededingingsregels te overtreden?](#) 6 mei

Duurzaamheid, milieu en klimaat

- [Hoe kunnen decentrale overheden invloed uitoefenen op het Integraal Nationaal Energie- en Klimaatplan \(INEK\)?](#) 18 februari
- [Hoe kan onze gemeente met behulp van Europese regelgeving duurzaamheidsinitiatieven stimuleren?](#) 8 april
- [Waar kan een provincie Europese financiële ondersteuning ten behoeve van klimaatmitigatie krijgen?](#) 20 mei 2019
- [Hergebruik afval: wanneer is afval niet langer afval?](#) 15 juli
- [Wat betekenen de stikstofuitspraken voor de agrarische sector?](#) 14 oktober
- [Wat zijn de bestaande Europese verplichtingen op het gebied van luchtkwaliteit?](#) 25 november

Europees recht en beleid algemeen

- [Wat is de verhouding tussen het beleid van decentrale overheden en het EU beleid?](#) 15 april
- [Wat is een BNC-fiche? En hoe komt deze tot stand?](#) 1 juni
- [Hoe werken deskundigengroepen van de Europese Commissie en comitologiecomités? En zijn er verschillen?](#) 2 september

Dienstenrichtlijn/Vrij verkeer

- [Wanneer kunnen inwoners een beroep doen op de Verordening overlegging openbare documenten?](#) 11 februari
- [Geldt de lex silencio positivo voor een watervergunning op grond van de keur?](#) 7 oktober
- [Moet onze gemeente rekening houden met de Dienstenrichtlijn bij het instellen van een vuurwerkverbod?](#) 2 december

Regionaal beleid en structuurfondsen

- [Moeten opdrachten die met Europees geld worden bekostigd worden aanbesteed?](#) 27 mei
- [Hoe worden de EFRO-prioriteiten binnen mijn landsdeel vastgesteld?](#) 17 december

Brexit

- [Wat zijn de verblijfsrechten van VK-burgers in een Nederlandse gemeente na de Brexit?](#) 14 januari
- [Kan er in onze regio nog samengewerkt worden met VK-partners in een door de EU gefinancierd project na de Brexit?](#) 25 februari
- [Europese verkiezingen en de Brexit, wat moeten gemeenten weten over stempassen voor VK-burgers?](#) 25 februari
- [Moeten ondernemers uit het VK na de overgangperiode van de Brexit worden toegelaten tot Europese aanbestedingsprocedures?](#) 18 maart
- [Wat betekent de Brexit voor de samenstelling van EU-instellingen en -organisaties?](#) 17 juni
- [Inkoopcontracten met dienstverleners uit het VK, wat verandert er na de Brexit?](#) 21 oktober

Reacties en disclaimer

Van de informatie in dit document mag onbeperkt gebruik worden gemaakt, mits de bron wordt vermeld. Opmerkingen over de inhoud en suggesties voor aanvullingen zijn van harte welkom op info@europadecentraal.nl. Aan dit document is de grootst mogelijke zorg besteed, maar Europa decentraal kan niet instaan voor de juistheid van de informatie en aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke vervolgschade door het gebruik ervan.

Kenniscentrum Europa decentraal

Nassaulaan 12

Postbus 30435

2500 GK Den Haag

t 070 - 338 1090

e info@europadecentraal.nl

i www.europadecentraal.nl